

RUMELİ KONUŞMALARI-II

KLUİF

RUMELİ AKADEMİ 2022-2023

Rumeli Konuşmaları II

Dini Öğrenme ve Uygulamada
İlahiyat Fakülteleri ve Diyanet İşleri Başkanlığı'nın Konumu

KONUŞMACI
YUSUF EVİŞ
Kırklareli İl Müftüsü

12 EKİM 2022
ÇARŞAMBA

Kayalı Kampüsü
3 Nolu Merkezi Derslik
KONFERANS SALONU

15.00

KIRKLARELİ
İLAHİYAT
YARDIMLAŞMA
VE EĞİTİM
KURUMU

KLU İlahiyat Fakültesi

444 40 39

www.klu.edu.tr

+90 288 246 16 66

ilahiyat@klu.edu.tr

Yusuf EVİŞ
Kırklareli İl Müftüsü

Dini Öğrenme ve Uygulamada İlahiyat Fakülteleri ve Diyanet İşleri Başkanlığı'nın Konumu

Din kavramını, mukaddes fikrine dayanan ve inananları bir inanç topluluğu içinde birleştiren inançlar, ifadeler ve pratikler olarak tanımlamak mümkündür. Din, anlamı itibari ile birçok toplumsal yapıyı ve değeri içerisinde bulundurmaktadır.

Dinin, insan ve toplumlar için ortaya koyduğu anlamların sonucunda birtakım kurumlar oluşmuştur. Tüm dini kurumlar toplumsal bir gereklilik olarak tarihi seyir içerisinde teşekkül etmiştir. Hem Osmanlı Devleti'nde hem Cumhuriyet dönemi Türkiye'sinde hem de dünyanın birçok ülkesinde toplumsal ihtiyaçtan kaynaklanan bu tür kurumlara vardır.

Osmanlı İmparatorluğu'nun yıkılmasından sonra Türkiye'de toplumsal konularda modernleşme hareketleri yaşanmıştır. Özellikle din ve devlet ilişkileri alanında atılan en önemli adım Diyanet İşleri Başkanlığı'nın kurulması olmuştur.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 136. Maddesinde görev tanımı belirtilerek Diyanet İşleri Başkanlığı kurulmuştur: "136. Madde İ. Diyanet İşleri Başkanlığı Genel idare içinde yer alan Diyanet İşleri Başkanlığı, laiklik ilkesi doğrultusunda, bütün siyasi görüş ve düşüncülerin dışında kalarak ve milletçe dayanışma ve bütünleşmeyi amaç edinerek, özel kanununda gösterilen görevleri yerine getirir." (Türkiye Cumhuriyeti Anayasası 136. Madde).¹

Diyanet İşleri Başkanlığı bugün merkez, taşra ve yurt dışı teşkilâtlarından oluşmaktadır. Merkez teşkilâtı başkanlık makamının yanı sıra ana hizmet birimleri, danışma ve denetim birimleriyle yardımcı birimlerden meydana gelir. Başkanlık makamı Diyanet İşleri başkanı ile beş başkan yardımcısından oluşur. Başkan teşkilâtın bütün çalışmalarını düzenlemek, yürütmek ve denetlemekle görevlidir. Başkan yardımcıları ise başkan tarafından verilen görevleri yaparlar. Başkanlığın ana hizmet birimleri şunlardır:

1. Din İşleri Yüksek Kurulu. Başkanlığın en yüksek karar ve danışma organıdır. Kurul başkanı, başkan vekili, on dört üye ve çeşitli uzmanlardan oluşur. Başkanlığın ana hizmet politikasını tesbit eder, dinî soruları cevaplandırır, dinî konularda inceleme ve araştırmalar yapar, başkanlıkça yayımlanacak yazılı, sesli ve görüntülü yayınların neşrine karar verir.

2. Mushafları İnceleme ve Kıraat Kurulu Başkanlığı: Çeşitli kişi ve kuruluşlarca bastırılacak olan mushaf ve cüzler ile sesli ve görüntülü Kur'anı Kerim yayınlarını tespit etmek ve bunların hatasız olması konusunda çalışmalar yapmak.

3. Din Hizmetleri Dairesi. İrşad Hizmetleri, Din Hizmetleri ve Vakit Hesaplama şube müdürlüklerinden oluşan bu daire, toplumu din konusunda aydınlatmakla ilgili hizmetleri yürütür.

- Cami ve mescitlerin ibadete açılması, yönetilmesi ve cami hizmetlerinin yürütülmesiyle ilgili iş ve işlemlerini takip etmek.

---

¹ Bkz. Cenksu Üçer, "Dinayet İşleri Başkanlığı ve Dinî Söylemi -Diyanet Gazetesi ve Dinayet Aylık Dergi Başyazıları Örneğinde-", *İlahiyat Akademi* dergisi, Aralık 2021, (14), sf. 23-104.

- Aile, kadın, gençlik ve çocukla ilgili dini konularda toplumu aydınlatmaya yönelik çalışmalar yapmak.
- Ailenin korunması ve güçlendirilmesi hususunda toplumsal farkındalık oluşturmak amacıyla dini, sosyal ve kültürel içerikli etkinlikler düzenlemek/düzenlenmesini sağlamak.
- İlgili kurumlarla işbirliği yaparak sevgi evleri, yetiştirme yurtları, kadın konuk evleri gibi sosyal hizmet kurumlarında din hizmeti sunulmasını sağlamak.
- Kamerî aybaşlarını, dinî günleri ve namaz vakitlerini belirler. Gerektiğinde kıble tesbitlerini yapar.

4. Din Eğitimi (Eğitim Hizmetleri Genel Müdürlüğü) Dairesi. Kur'an-ı Kerim okumak, anlamını öğrenmek, hafızlık yapmak, din eğitimi almak isteyenler için kurslar açmak ve açılmasını sağlamak, buralarda yürütülecek eğitim-öğretim hizmetlerini düzenlemek.

Kur'an kurslarının açılış, eğitime ara verme ve kapanışlarıyla ilgili iş ve işlemleri yapmak.

Başkanlık personelinin hizmette etkinlik ve verimliliklerini artırmak için hizmet içi eğitim kursları düzenlemek.

Din Eğitimi (Kur'an kursları), Hizmetiçi Eğitim ve Program Geliştirme şube müdürlüklerinden oluşur.

5. Hac Dairesi. Hac İşleri, Umre İşleri ve Hac Eğitimi ve Rehberlik şube müdürlüklerinden teşekkül eder. Hacca ve umreye gideceklerin bu seyahatlerle ilgili her türlü muamelelerini planlar ve yürütür. Hac organizasyonunda görevlendirilecek personelin görevlendirilmesi ile ilgili iş ve işlemleri yürütmek.

6. Dinî Yayınlar Dairesi. Başkanlığın yayın politikaları doğrultusunda ihtiyaç duyulan basılı eserleri hazırlamak/hazırlatmak; gerçek ve elektronik ortamda yayımlanması ile ilgili iş ve işlemleri yürütmek. Toplumu din konusunda aydınlatmak, birlik ve bütünlüğe, toplumsal kaynaşma ve huzura katkı sağlamak, ayrıca aile ve gençliği tehdit eden zararlı akım ve faaliyetlere karşı toplumu bilinçlendirmek amacıyla yayınlar hazırlamak/hazırlatmak, gerektiğinde bunları ücretsiz olarak dağıtmak.

Diyanet takviminin hazırlanması ve basılması için gerekli iş ve işlemleri yürütmek. Başkanlık personelinin mesleki açıdan gelişmesine katkı sağlamak, okul öncesi ve okul çağındaki çocukları bilgilendirmek, yurt içi ve yurt dışında yaşayan vatandaşlarımızın dini ve milli kimliklerini koruyabilmelerine destek olmak ve Başkanlık faaliyetlerini tanıtmak amacıyla periyodik olarak dini, ilmi, edebi, ahlaki, kültürel ve benzeri konularda yazı, fotoğraf ve resimlerin yer aldığı süreli yayınlar hazırlamak. Ayrıca dinî yayınları derler ve başkanlık kütüphanesini yönetir.

7. Dış İlişkiler Dairesi. Dış İlişkiler, Yurtdışı Din Hizmetleri ve Yurtdışı Din Eğitimi şube müdürlüklerinden oluşur. Başkanlığın yurt dışı temaslarını ve yurt

dışındaki vatandaş ve soydaşlara götürülecek din hizmetleriyle ilgili işleri yürütür. Başkanlık hizmetleri konusunda inceleme ve temasta bulunmak üzere ülkemize gelen yabancı kişi ve heyetlere rehberlik eder.

Danışma ve denetim birimleri: **1. Teftiş Kurulu.** Kurul başkanı, müfettiş ve müfettiş yardımcılarında meydana gelir. **2. Hukuk Müşavirliği.** **3. Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Dairesi.** Yönetimi Geliştirme, İstatistik, Plan ve Bütçe şube müdürlüklerinden oluşur.

Başkanlığa bağlı yardımcı birimler de şunlardır: **1. Personel Dairesi.** Atama, Kadro, Sicil, Tahsis, Disiplin ve Değerlendirme şube müdürlüklerinden oluşur. **2. İdarî ve Malî İşler Dairesi.** İdarî ve Sosyal İşler, Malî İşler, Malzeme, Genel Evrak ve Arşiv şube müdürlükleriyle Daire Tabipliği ve Daire Mühendisliği'nden meydana gelir. **3. Döner Sermaye İşletme Müdürlüğü.** Başkanlık yayınlarının basım, yayım, yapım, dağıtım, tanıtım ve satışını sağlar. **4. Bilgi İşlem Merkezi Müdürlüğü.** **5. Protokol, Basın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü.** **6. Savunma Uzmanlığı.**

Yurt dışı teşkilâtı, işçi yurttaşların ve müslüman soydaşların yoğun olarak bulunduğu Batı ülkeleriyle Orta Asya Türk cumhuriyetlerindeki büyükelçilik ve başkonsolosluklar nezdinde din hizmetleri müşavirlik ve ateşeliklerinden oluşur. Halen 157 sürekli yurt dışı görevli kadrosu bulunmaktadır. Ayrıca yurt dışındaki vatandaşlar tarafından açılan camilerde geçici olarak görevlendirilmiş 800'den fazla görevli mevcuttur.

Diyanet İşleri Başkanlığı'nın yürüttüğü kamu hizmetleri şu şekilde sıralanabilir:

- a) **Fetva Hizmetleri.** Dinî konularla ilgili olarak yurt içi ve yurt dışından çeşitli kişi ve kuruluşlarca sorulan hususlar merkezde Din İşleri Yüksek Kurulu, taşrada ise il ve ilçe müftülükleri tarafından cevaplandırılmaktadır.
- b) **İrşad ve Tebliğ Hizmetleri.** Yurt içinde Din Hizmetleri Dairesi, yurt dışında Dış İlişkiler Dairesi'nce planlanmakta olup yurt içinde müftü, vâiz ve cami görevlileri, yurt dışında müşavir, ateşe ve diğer din görevlileri tarafından yürütülmektedir. Bu hizmetler vaaz, hutbe, konferans, seminer, kurs, panel vb. yollarla yapılmaktadır.
- c) **İbadet ve Cami Hizmetleri.** İmâmet, hitâbet, ezan, ikâmet, mukabele, dinî gün ve gecelerde mevlid okunması ve özel program düzenlenmesi, cemaatin din konusunda aydınlatılması, isteyenlere Kur'ân-ı Kerîm ve ilmihal bilgilerinin öğretilmesi yanında camilerin bakımı gibi işlerdir. Bu

hizmetler imam-hatiplerle müezzin-kayyımlar tarafından yürütölmektedir.

d) Eğitim Hizmetleri. Din Eğitimi Dairesi'nce yürütölmekte olan bu hizmetler eğitim merkezleriyle Kur'an kurslarında gerçekleştirilmektedir. Eğitim merkezlerinde görevliler hizmet öncesi ve hizmet içi eğitimi görmektedir. İki devreli olan Kur'an kurslarının ilk devresinde Kur'an'ı yüzünden okuma ve gerekli ilmihal bilgileri öğretilmekte, ikinci devresinde ise isteyenlere hâfızlık yaptırılmaktadır. 2022 yılı itibariyle yaygın Kur'an kursu adedi 19.781'dir. Öğrenci sayısı Yaz Kur'an Kurslarıyla toplam 1 milyon 916 bin kişi olmuştur.

e) Yayın Hizmetleri. Toplumunu din konusunda aydınlatmak üzere yazılı, sesli ve görüntülü yayımlar yapılmaktadır. Halen *Diyanet Aylık Dergi, Diyanet Aile Dergisi, Geçerken Dergisi, Diyanet İlmi Dergisi, Cim Dergisi, Diyanet Çocuk Dergisi* ve *ve son olarak ölkemize misafir olan kardeşlerimiz için arapça olarak Kalem ve Nüceym Dergisi* adlı süreli yayınlar gerçekleştirilmektedir. Kitap olarak bastırılan ve ilmî eserler, edebî eserler, kaynak eserler, meslek kitapları, halk kitapları ve çocuk kitapları gibi birçok alanda eser üretmeye devam etmektedir.

İlahiyat Faköltelerinin en önemli işlevlerinden biri, yükseköğretim düzeyinde yaygın din eğitimi alanına personel yetiştirmektir. Bu eğitim kurumlarından mezun olan öğrenciler, belli yeterlilikleri sağlamaları halinde, kurumda ve resmi anlamda yaygın din eğitiminin yüklenicisi olan Diyanet İşleri Başkanlığı'nın farklı kadrolarında ve diğer özel çalışma alanlarında (televizyon, radyo, internet ortamı vb.) görev almaktadır. Değişen yaşam koşulları, toplumun eğitim düzeyinin yükselmesi nedeniyle, yaygın din eğitimi alanında İlahiyat Faköltelerinin önemi giderek artmaktadır. Bu nedenle, İslam'ın temel kaynaklarına hakim olan ve bilimsel bilgiyi temel alan mezunlar yetiştirmek bu faköltelerin en önemli hedefleri arasında olmalıdır. Böylelikle, halkın din eğitimi ihtiyacı karşılanabilecektir.

Diyanet işleri Başkanlığımızın istihdam ettiği personeli yetiştiren en önemli eğitim kurumumuzdan birisi, İlahiyat faköltelerimizdir. Orada üretilen bilgi ile Başkanlığımız hizmet veriyor. Arı duru bilgileri üretir. Dini öğrenme noktasında halkın bir ihtiyacı var. Tabiri caizse merdiven altı bir noktaya varmasın diye devletin bu işe el atarak İlahiyat ve İslami ilimler bölümleri açılmıştır. Dini öğrenme noktasında doğru, sahih dini bilgiye ulaşmada ve din istismarını engelleme noktasında önemli yer tutarlar.

Dini Öğrenme ve uygulamada gönüllülük ve adanmışlık ruhu ön plana çıkar. İlahiyat Fakülteleri yeterli, adanmış ve güzel ahlaklı bireyler ortaya çıkarmak gibi bir sorumluluğu vardır.